

Brüsszel, 2025. november 13.
(OR. en)

15410/25

CULT 128	EMPL 514
AUDIO 111	GENDER 200
CULT HERIT 25	DIGIT 240
EDUC 445	TOUR 23
JEUN 236	MI 907
COMPET 1161	ENV 1222
SAN 743	PROCIV 148
DISINFO 100	RECH 501
RELEX 1475	NDICI 10
FREMP 333	FIN 1352
AG 181	

FEDŐLAP

Küldi: az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató

Címzett: Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára

Biz. dok. sz.: COM(2025) 785 final

Tárgy: A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS
BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK
Kulturális iránytű Európa számára

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a következő dokumentumot: COM(2025) 785 final.

Melléklet: COM(2025) 785 final

Brüsszel, 2025.11.12.
COM(2025) 785 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

Kulturális iránytű Európa számára

{SWD(2025) 785 final}

Kulturális iránytű Európa számára

1. Bevezetés

Európa a kulturális sokszínűség élénk központja, amely nyelveiről, kulturális örökségéről, művészi kifejezéseiről és kreatív innovációiról híres. Európának több kulturális, természeti vagy vegyes jelentőségű UNESCO világörökségi helyszíne van, mint a világ bármely más régiójának. Európa a nyelvi sokszínűség otthona, az Unió több mint 24 hivatalos nyelvvel és 60-at is meghaladó regionális vagy kisebbségi nyelvvel rendelkezik. Ez a kulturális gazdagság Európa közös történelmének és emlékezetének bizonyítéka, valamint a jövőjét alakító hajtóerő, amely erősíti az európai összetartozás érzését és az európai értékeket, ahogy azt a polgárok 87 %-a is tanúsítja, akik a kultúrát és a kulturális örökséget kulcsfontosságúnak tartják ahhoz, hogy európaibbnak érezzék magukat¹.

Európában ünneplik, megőrzik és folyamatosan újragondolják a kulturális sokszínűséget. Termékeny talajt biztosít a művészek és a kulturális szakemberek számára az alkotáshoz, az innovációhoz és a határok feszegetéséhez. Európa kulturális öröksége és élénksége elősegíti a közösségek és generációk közötti tapasztalatcserét, párbeszédet és kölcsönös megértést.

A kulturális tevékenység és a szerepvállalás Európa gazdag kulturális örökségében létfontosságú európai életmódunk szempontjából. A bizonyítékok azt mutatják, hogy a nagyobb kulturális részvétellel rendelkező társadalmak nyitottabbak, toleránsabbak, demokratikusabbak és gazdaságilag stabilabbak², valamint hogy a kultúrafogyasztás hatékony a gyűlölet elleni küzdelemben³. A kulturális tevékenységekben való részvétel szintén növeli a szavazás, az önkéntesség és a közösségi tevékenységekben való részvétel valószínűségét⁴. Hozzájárul a társadalmi és területi kohézióhoz és rezilienciához, valamint az egészséghez és jóllét javulásához. Az európaiak 87 %-a egyetért azzal, hogy a kulturális tevékenységekben való részvétel vagy a művészeti eseményeken való jelenlét javítja érzelmi vagy fizikai jóllétét.

Emellett Európa kulturális és kreatív ágazatai és iparágai kulcsfontosságúak az innováció és a versenyképesség fellendítésében, a munkahelyteremtésben, a fenntartható turizmus előmozdításában, valamint régióink és városaink vonzóbbá tételében. Az Unió kulturális és kreatív ágazatait alkotó több mint 2 millió vállalkozás mintegy 199 milliárd EUR hozzáadott értéket termel, és 7,9 millió embert foglalkoztat Európa-szerte⁵.

Nemzetközi szinten Európa élénk kulturális környezete a puha hatalom forrása és reputációs előny. Elősegíti a kölcsönösen előnyös nemzetközi partnerségek létrehozását, fokozza a globális szerepvállalást, és támogatja az EU bővítési folyamatát.

Ugyanakkor a kultúra stratégiai jelentősége Európa számára alábecsült, és teljes értékelése még várat magára. A gyors és összetett változások, a geopolitikai feszültségek, a külföldi információmanipuláció és beavatkozás, az antidemokratikus mozgalmak, a klímaválság, a technológiai változások és a digitális átállás korában Európának fel kell ismernie és ki kell aknáznia a kultúrában rejlő lehetőségeket e sürgető kérdések kezelésére.

¹ [Az európaiak kultúrával kapcsolatos attitűdjei – 2025. május – Eurobarométer felmérés.](#)

² A bizonyítékok széles körű gyűjteménye megtalálható az [Európai Unió Kiadóhivatalának Kultúra és demokrácia – a bizonyítékok](#) című tanulmányában.

³ Ugyanott.

⁴ Ugyanott.

⁵ 2024-es adatok. Forrás: [Kulturális statisztikák – kulturális foglalkoztatás, A statisztikák magyarázata – Eurostat.](#)

A kulturális és kreatív ágazatok és iparágak sajátos kihívásokkal néznek szembe, ideértve a művészi szabadságot fenyegető veszélyeket, a bizonytalan munkafeltételeket, a kultúrához való hozzáférés terén mutatkozó egyenlőtlenségeket, a növekvő globális versenyt és a mesterséges intelligenciával (a továbbiakban: MI) kapcsolatos szellemi tulajdonjogi kérdéseket. Hasonlóképpen, az új technológiák kiaknázása révén ezek az ágazatok tovább fokozhatják kreatív termelésüket és innovációs potenciáljukat, ahogy a kultúra hozzáférhetőségét és a közönség bevonását is.

Annak ellenére, hogy az elmúlt években jelentős előrelépés történt az európai kulturális menetrendek⁶ és a kulturális munkaterv⁷ révén, az Unió még mindig nem rendelkezik időálló stratégiai kerettel, amely következetesen beépítené a kultúrát a szakpolitikai döntéshozatalba, és megerősítené benne a szerepét. Ez az oka annak, hogy Ursula von der Leyen elnök „Európa választása” című politikai iránymutatása annak hangsúlyozásával kezdődött, hogy Európa jövője szempontjából mennyire fontos Európa kulturális sokszínűsége és öröksége. Hasonlóképpen, az Európai Tanács stratégiai menetrendje⁸ elismerte, hogy elő kell mozdítani a kulturális sokszínűséget és örökséget, míg az Európai Parlament⁹, a Tanács¹⁰ és az érdekelt felek hangsúlyozták az Unió kulturális stratégiai keretének fontosságát.

E felhívásokra válaszul a Bizottság előterjeszti a „**Kulturális iránytű Európa számára**” című dokumentumot, amely **jövőképet alkot, és kiemelt kezdeményezéseket határoz meg**. Felismerve a kultúrában rejlő potenciált az emberek egyesítésére, a Kulturális iránytűt **az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság** által elfogadandó együttes nyilatkozat tervezete is kíséri. Ahhoz, hogy az Unió virágozhasson, a kultúrát kell politikai jövőképének, valamint társadalmi és gazdasági stratégiájának középpontjába helyezni. A Kulturális iránytű a 2028–2034-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretben (a továbbiakban: MFF) a kultúra stratégiai sarokköveként is szolgál majd¹¹.

2. A jövőkép: Európa a kultúraért – A kultúra Európáért

A kulturális iránytű célja, hogy a lehető legjobban kihasználja a kultúrában rejlő lehetőségeket az egyének, a társadalmak és a területek javára, és hogy biztosítsa a kultúra központi szerepét az európai egység, a sokszínűség és a kiválóság tekintetében. Olyan **stratégiai jövőképen** alapul, amelyben Európa kiáll a kultúra mellett, és a kultúra is kiáll Európa mellett:

„**Európa a kultúraért**”: Európa gazdag kulturális környezete az Unió identitásának és fejlődésének szerves részét képezi. Mindenkinnek joga van a kultúra műveléséhez és az abban való részvételhez, élvezni a művészi kifejezés alapvető szabadságát, valamint szabadon részt venni a kultúra létrehozásában és élvezetében. A Kulturális iránytű célja, hogy a kultúrát kulcsfontosságú dimenzióként beépítse valamennyi releváns stratégiába és szakpolitikába, valamint a hozzájuk kapcsolódó finanszírozási eszközökbe. Ezzel elismeri a kultúra belső, társadalmi, polgári és gazdasági értékét, valamint alapvető közjóként betöltött szerepét. A Kulturális iránytű testreszabott szakpolitikák és beruházások révén segíteni fogja a kulturális

⁶ A legutóbbi: [a Bizottság közleménye az új kulturális menetrendről, COM\(2018\) 267 final](#).

⁷ A legutóbbi: [a Tanács állásfoglalása az EU 2023–2026-ra szóló kulturális munkatervéről \(2022/C 466/01\)](#).

⁸ [A 2024–2029-es időszakra szóló stratégiai menetrend](#).

⁹ Az Európai Parlament 2022. december 14-i állásfoglalása az új európai kulturális menetrend és a nemzetközi kulturális kapcsolatokra vonatkozó európai uniós stratégia végrehajtásáról (2022/2047(INI)).

¹⁰ Lásd a 7. lábjegyzetet.

¹¹ A 2028–2034-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretre irányuló, 2025. július 16-án előterjesztett európai bizottsági javaslat több eszközből is lehetővé teszi a kultúra uniós finanszírozását. [EUR-Lex – 52025DC0570R\(01\) – HU – EUR-Lex](#).

ágazatokat a fellendülésben, az innovációban és a globális versenyben. Bár transzverzális jellegű, elismeri és értékeli az egyes kulturális ágazatok sajátosságait.

„**A kultúra Európáért**”: Az Unió ki fogja aknázni Európa gazdag kulturális sokszínűségét, kulturális örökségét és kreativitását a demokratikus reziliencia megerősítése, a társadalmi, gazdasági és területi kohézió fokozása, az emberek jólétének fellendítése, valamint Európa versenyképességének és innovációs potenciáljának fokozása érdekében. A Kulturális irányítú célja, hogy a kultúrát Európa történelmének és közös értékeinek kifejeződéseként előmozdítsa és felértékelje, miközben a társadalmi reziliencia erőteljes katalizátoraként szolgál. A kultúra révén az Unió megerősítheti globális vezető szerepét a kultúra és a kreativitás terén, amely a közös megértésen és az európai uniós értékeken nyugvó intézkedéseken alapul.

Ezzel a jövőképpel összhangban a Kulturális irányítú **négy kulcsfontosságú irányvonal** mentén fogja irányítani az uniós szakpolitikákat, amelyeket az európai kultúrába történő beruházások mozgósítását célzó horizontális intézkedések támogatnak:

1. az **európai értékeket és a kulturális jogokat** védő és **erősítő** Unió;
2. a **művészeket és a kulturális szakembereket támogató, valamint az embereket segítő** Unió;
3. a kultúrára és a kulturális örökségre támaszkodva **versenyképesebbé, ellenállóbbá és összetartóbbá** váló Unió;
4. a **nemzetközi kulturális kapcsolatokat és partnerségeket támogató** Unió.

Az Uniónak nagyobb politikai elkötelezettségre és új szakpolitikai eszközökre lesz szüksége a Kulturális irányítú megvalósításához. A Bizottság ezért:

- Javaslatot tesz az **Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság** által elfogadandó, „Európa a kultúráért – A kultúra Európáért” című intézményközi **együttes nyilatkozatra**, amely felvázolja és megerősíti az európai kulturális politika alapelvei iránti politikai elkötelezettséget.
- Rendszeresen **jelentést tesz közzé a kultúra helyzetéről az Unióban**, hogy betekintést nyújtson az európai kulturális területbe, és értékelje a kulturális és kreatív ökoszisztéma fejlődése terén elért eredményeket, különös hangsúlyt fektetve a művészi szabadságra.
- **Strukturált uniós párbeszédet** alakít ki a kulturális és kreatív ágazatok érdekelt feleivel, hogy megvitassák a kultúra helyzetéről szóló jelentést és a Kulturális irányítú kulcsfontosságú irányainak megvalósítása terén elért eredményeket. Ez a párbeszéd a tapasztalatcsere, a közös alkotás és a szakpolitikák összehangolásának platformjaként fog szolgálni.
- A kultúra helyzetéről szóló jelentés támogatása érdekében létrehoz egy **uniós kulturális adatközpontot** a kulturális adatok és információk gyűjtésére és elemzésére, a tendenciák és fejlemények nyomon követésére, valamint a bevált gyakorlatok összegyűjtésére¹². A Bizottság emellett együtt fog működni az uniós tagállamokkal és azok statisztikai hivatalaival, valamint az érintett nemzetközi szervezetekkel az uniós kulturális statisztikák további javítása és a tényeken alapuló szakpolitikai döntéshozatal támogatása érdekében.

¹² Az audiovizuális ágazatra vonatkozó adatokat továbbra is az Európai Audiovizuális Megfigyelő Intézet és a Bizottság európai médiaipari kitekintésről szóló jelentése szolgáltatja.

3. Az európai értékeket és a kulturális jogokat védelmező és erősítő Unió

A demokrácia, a szabadság, a sokszínűség és az egyenlőség egymást kölcsönösen erősítő értékek, és ezek fenntartásáért az Unió és a tagállamai közös felelősséggel tartoznak. A kultúra akadálytalan művelésének és az abban való részvételnek a szabadságát az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 27. cikke¹³ és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 13. cikke¹⁴ rögzíti. Ezek a jogok elengedhetetlenek ahhoz, hogy az egyének és a közösségek képesek legyenek szabadon kifejezni magukat, párbeszédet folytassanak, ünnepeljék a kulturális sokszínűséget, előmozdítsák a művészeteket, megőrzik a kulturális örökséget, és jövőképet alkossanak. Ezek a Kulturális iránytű alapelvei.

3.1. A művészi szabadság védelme

A kultúra és a kreativitás csak akkor virágozhat, ha biztosított a művészi kifejezés szabadsága. E szabadság megőrzése minden demokratikus és nyitott társadalom sarokkövét kell képezze, és a társadalom demokratikus egészségének erős mutatójaként is szolgál. Az Unióban a művészek és a kultúra terén dolgozók azon szabadságának védelme, hogy cenzúra vagy megfélemlítés nélkül alkothassanak, és véleményt nyilváníthassanak a közérdekű kérdésekről, kollektív felelősség. Ugyanakkor továbbra is érkeznek jelentések¹⁵ a kulturális intézmények függetlenségét érintő indokolatlan beavatkozásokról, az úgynevezett erkölcsi törvények alkalmazásáról, a művészek cenzúrájáról vagy megfélemlítéséről, sőt az öncenzúráról is.

Mivel a demokrácia és a civil társadalom világszerte nyomás alatt áll, az ilyen eseteket dokumentálni kell, szorosan nyomon kell követni őket, és intézkedéseket kell hozni annak érdekében, hogy „biztonságos menedékeket” kínáljanak a veszélyeztetett és a lakóhelyüket elhagyni kényszerülő művészek számára¹⁶. A tagállamoknak és az uniós intézményeknek biztosítaniuk kell, hogy szakpolitikáik, jogi kereteik és közigazgatási gyakorlataik támogassák a szabad művészi alkotást, kifejezést és az alkotások terjesztését. Európának fel kell lépnie a művészi szabadság védelméért, és növelnie kell a tudatosságot annak előmozdítása érdekében.

A Bizottság ezért az Unió kulturális helyzetéről szóló jövőbeli jelentésében szisztematikusan **kifejezett hangsúlyt fog fektetni a művészeknek a művészi szabadsággal kapcsolatos tapasztalataira**. Elő fogja segíteni továbbá a **művészi szabadság megőrzését** a jelenlegi és jövőbeli uniós szakpolitikák és programok révén, különösen a javasolt jövőbeli **AgoraEU** esetében, az Unió következő hosszú távú költségvetésének részeként. A művészi szabadság megőrzése társadalmaink szélesebb értelemben vett demokratikus szerkezetének is fontos része, és az európai demokráciapajzs célja a demokrácia és a társadalmi reziliencia hosszú távú védelme és előmozdítása.

3.2. A kulturális és nyelvi sokszínűség előmozdítása

A kulturális és nyelvi sokszínűség az európai projekt középpontjában áll, és megtestesíti az Unió „Egyesülve a sokféleségben” jelmondatát. Az elköteleződés ennek megőrzése iránti az európai kulturális szuverenitás és demokratikus kultúra előfeltétele. Ezért az Unió saját jogán aláírta a kulturális kifejezések sokszínűségéről szóló 2005. évi UNESCO-egyezményt¹⁷.

Az Unió szakpolitikái és programjai révén aktívan védi, fejleszti és előmozdítja a kulturális és nyelvi sokszínűséget, és ahogy azt Ursula von der Leyen elnök politikai iránymutatásai is

¹³ [Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata | Egyesült Nemzetek Szervezete.](#)

¹⁴ [Az Európai Unió Alapjogi Chartája.](#)

¹⁵ [Európa Tanács, 2023, Szabadon alkotni – Művészi szabadság Európában.](#)

¹⁶ [A Tanács következtetései a veszélyeztetett és lakóhelyüket elhagyni kényszerült művészekről, 2023/C 185/09.](#)

¹⁷ [A kulturális kifejezések sokszínűségéről szóló 2005. évi egyezmény | A kulturális kifejezések sokszínűsége.](#)

kimondják, tovább fog dolgozni az európai kisebbségekhez tartozó személyek jogainak védelméért. 2021 és 2024 között a Kreatív Európa 670 transznacionális kulturális partnerséget támogatott; Európa-szerte 554 filmet mutattak be a mozikban, ezáltal 37,9 millió ember fér hozzá más európai országokból származó európai audiovizuális alkotásokhoz¹⁸.

Az öt uniós kulturális díj¹⁹ fontos szerepet játszik az európai kulturális ágazatok láthatóságának növelésében azáltal, hogy elismeri és előmozdítja sokszínűségüket és kiválóságukat. Erre építve a Bizottság javaslatot fog tenni egy **új uniós előadóművészeti díjra, hogy megünnepelje a művészeti kiválóságot**, miközben megerősíti a készségeket, a piacra jutást és a szakmai hálózatokat az európai előadóművészeti ökoszisztéma egészében.

A **Nyelvek Európai Napján**²⁰ az Unió a nyelvi sokszínűséget Európa gazdag kulturális örökségének megtestesüléseként és a demokrácia sarokköveként ünnepli. Az **Erasmus+ konkrét célkitűzései közé tartozik a nyelvtanulás és a nyelvi sokféleség támogatása**²¹. A kultúra, az audiovizuális média és az új típusú médiumok (pl. a videojátékok vagy a kibővített valóság) területén a Kreatív Európa program öröksége az európai tartalmak sokszínűségének és terjesztésének előmozdítása, valamint a közönség bővítése.

A „*Made in Europe*” online tartalmak aktív népszerűsítése elengedhetetlen ahhoz, hogy a digitális közönség felfedezze és felismerje azok gazdagságát és sokszínűségét. Szabályozási és szakpolitikai intézkedések révén jelentős előrelépés történt. Például az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 2018. évi felülvizsgálata²² megerősítette az európai audiovizuális tartalmak láthatóságát és hangsúlyos megjelenítését az online videotétekben, biztosítva az európai alkotások legalább 30 %-os arányát a műsorkínálatban, és előírta a műsorszolgáltatók számára, hogy adásidejük többségi hányadát az európai alkotások számára tartsák fenn. A nagy adathalmazok és a mesterséges intelligencia (MI) kiaknázása tovább fokozhatja a sokszínű európai tartalom fellelhetőségét, amint azt a mesterséges intelligencia alkalmazásának ösztönzésére irányuló stratégia is körvonalazza²³.

Emellett a Horizont Európa által finanszírozott kutatások és innovációk megerősítik a kulturális és kreatív ágazatok rezilienciáját, előmozdítják a fenntartható fejlődést, és a technológia és az együttműködés által erősítik és gazdagítják Európa kulturális és nyelvi sokszínűségét.

A Bizottság továbbra is védi és erősíti Európa kulturális és nyelvi kifejezéseinek gazdag tárházát. Ennek támogatása érdekében teljes mértékben kiaknázza a kutatásban, az innovációban és a technológiában rejlő lehetőségeket. Az ugyanebben a témában készült tanulmány közzétételét követően²⁴ elmélyíti **az Európában létrehozott különböző online kulturális tartalmak felfedezhetőségére irányuló kutatást, és támogatja a beruházásokat** annak érdekében, hogy előmozdítsa e tartalmak fogyasztását az Unión belül és kívül, különös tekintettel az online európai zenei és irodalmi tartalmakra.

¹⁸ A program Média ága több mint 300 játék vagy immerzív tartalom fejlesztését is támogatta, ezek közül sok rangos díjat kapott.

¹⁹ A Kreatív Európa Kultúra ága keretében finanszírozva: az Európai Unió Kulturális Öröksége díj / Europa Nostra-díj; A zene mozgatja Európát tehetségdíj, az Európai Unió kortárs építészeti díja – a Mies van der Rohe-díj, az Európai Unió Irodalmi Díja, valamint a közelmúltbeli Simone Veil-díj – a zsidó kultúra és örökség európai uniós díja.

²⁰ [Nyelvek Európai Napja | az Európai Bizottság Európa Tanáccsal közös kezdeményezése.](#)

²¹ [Példák a regionális és kisebbségi nyelveket támogató projektekre: az Erasmus+ program és a Kreatív Európa által társfinanszírozott projektek összeállítása.](#)

²² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1808 irányelve.

²³ COM(2025) 723.

²⁴ Az EU 2023–2026-ra szóló kulturális munkatervében hivatkozott tanulmány (HL C 466., 2022.12.7.).

3.3. A kultúrában való részvétel és az ahhoz való hozzáférés kiszélesítése

A kulturális életben való részvétel és a kulturális tevékenységekhez való hozzáférés elengedhetetlen az aktív polgári szerepvállalás előmozdításához, és minden demokratikus és befogadó társadalom alapvető pillére.

Egyes tagállamok már bevezették a kultúrához való hozzáférés javítását célzó kulturális bérleteket, különösen a fiatalok számára. Az uniós finanszírozás – különösen a **Kreatív Európa program keretében – különböző módokon mozdította elő a kultúrához való hozzáférést**, például azáltal, hogy a MEDIA ágon keresztül több uniós országban támogatta az Európa Cinemas hálózathoz tartozó filmszínházakba szóló mozibérleteket. Az olyan kezdeményezések, mint az **Európai Örökség Napok²⁵** vagy a **DiscoverEU kulturális útvonala²⁶** bővítették a lehetőségeket Európa hatalmas kulturális örökségének feltárására.

További előrelépésre van azonban szükség. Az elmúlt 12 hónapban az európaiak 51 %-a sem egyénileg, sem csoport tagjaként nem folytatott művészeti tevékenységet^{27, 28}. Ezért a Bizottság tovább fogja javítani a fiatalok kulturális örökséghez való hozzáférését Európa-szerte azáltal, hogy i. létrehozza a **fiatalok számára nemzeti szinten kiadott kulturális és a kulturális örökséggel kapcsolatos bérletek kölcsönös elismerésére szolgáló önkéntes keretet**, ii. népszerűsíti a **DiscoverEU kulturális útvonalat** a fiatalok körében, és iii. **növeli a kulturális kínálatot** az Erasmus+ keretében már létező **uniós ifjúsági kedvezménykártyán** belül.

A társadalmi-gazdasági helyzettől kezdve a fogyatékoságon át az etnikai hovatartozásig, a nemig, az életkorig és a földrajzi helyig számos egyéb tényező befolyásolja a részvételt²⁹. A kultúrában való részvétel bővítése és minőségének javítása érdekében az Uniónak és tagállamainak fel kell mérniük, hogy a szakpolitikák, például a tudományhoz, az egészségügyhöz, a környezethez, az oktatáshoz, a képzéshez és a társadalmi kohézióhoz kapcsolódó szakpolitikák hogyan mozdíthatják elő a kultúrában való részvételt. Európa továbbra is vezető szerepet tölt be, és egyenlő esélyeket teremt a kulturális infrastruktúra és programok folyamatos beruházásai, valamint inkluzív és hozzáférhető tervezése révén. Ennek szellemében a Bizottság jelentést fog készíteni, hogy támogassa a tagállamokat a **fogyatékosággal élő személyek kultúrában való részvételének és támogatásának növelésében**.

4. A művészeket és a kulturális szakembereket támogató, valamint az embereket segítő Unió

A kulturális élet virágzik, amikor a társadalmak megteremtik azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik az egyének és a művészek számára, hogy kísérletezzenek és feszegetsék a határokat. Ehhez méltányos munkafeltételekre, az erőszak minden formájától mentes, biztonságos munkakörnyezetre, valamint megfelelő oktatásra, képzésre és készségfejlesztésre van szükség a művészek és a kulturális szakemberek számára. Ugyanakkor alapvető fontosságú a fiatalok, köztük a feltörekvő művészek előtt álló realitások kezelése, hogy olyan kulturálisan gazdag Európát építsenek, amely valóban nagyra értékeli az embereket. Az Uniónak elő kell

²⁵ [Európai Örökség Napok | Európai Örökség Napok](#) az Unió és az Európa Tanács társfinanszírozásában.

²⁶ [A DiscoverEU kulturális útvonal | Az Európai Ifjúsági Portál](#) arra ösztönzi a fiatalokat, hogy utazásukat a kultúra és a kulturális örökség helyszíneire igazítsák. A DiscoverEU kezdeményezést az Erasmus+ program finanszírozza.

²⁷ [Kulturális statisztikák – a kulturális életben való részvétel. A statisztikák magyarázata – Eurostat.](#)

²⁸ [Az európaiak kultúrával kapcsolatos attitűdjei – 2025. május – Eurobarométer felmérés.](#)

²⁹ [Kulturális statisztikák – a kulturális életben való részvétel. A statisztikák magyarázata – Eurostat.](#)

mozdítania a művészeti oktatást, valamint a gyermekek, a fiatalok és az alulreprezentált csoportok kultúrához való inkluzív és biztonságos hozzáférését.

4.1. A tisztességes munkafeltételek biztosítása

A gyakorlatban számos kulturális dolgozó továbbra is nehézségekbe ütközik az egyenértékű jogokban és védelemben való részesülés terén.

2024-ben Unió-szerte 7,9 millió embert foglalkoztattak a kulturális és kreatív ágazatokban, ami a teljes Unió foglalkoztatottság 3,8 %-át teszi ki. A munkaerő összetétele és a foglalkoztatási típusok azonban igen változatosak³⁰. A szabadúszó munka és az önfoglalkoztatás gyakoribb, mint más ágazatokban: az Unióban a kultúra terén dolgozók közel egyharmada önfoglalkoztató, ami több mint kétszerese a teljes uniós átlagnak³¹. A munkaszerződések időtartama általában rövidebb és kevésbé stabil, mint a hagyományosabb foglalkoztatási ágazatokban. A határozatlan idejű munkaszerződéssel rendelkezők aránya 15,2 százalékponttal alacsonyabb, mint az általános munkaerőpiacon³². A művészek és írók esetében annak is kisebb a valószínűsége, hogy csak egy munkahelyük van³³, és az audiovizuális alkotók több mint fele (rendező, forgatókönyvírók stb.) hosszú fizetett munka nélküli időszakokat tapasztal³⁴. A rendelkezésre álló adatok és az ellenőrzések megállapításai azt mutatják, hogy ezekben az ágazatokban jelentős a be nem jelentett munkavégzés aránya³⁵.

A kultúra területén a munkafeltételek gyakran bizonytalanok³⁶, valamint a művészeket és a kulturális szakembereket gyakran kizárják a szociális védelemből, vagy csak részben részesülnek belőle. A rossz munkafeltételek szintén azon tényezők közé tartoznak, amelyek negatív hatással vannak a szakemberek mentális egészségére. A fogyatékossgal élő szakemberek továbbra is számos olyan akadályba ütköznek, amely megakadályozza őket abban, hogy másokkal azonos feltételek mellett végezzék a munkájukat. A kulturális ágazatokban a nemek közötti kereseti különbség is tartósan fennáll: a nők nagyobb arányban kapnak alacsony bért, mint a férfiak³⁷.

Az elmúlt években fontos fejlemények történtek a tagállamokban, és számos ország fogadott el a művészek jogállására vonatkozó jogszabályokat vagy a művészek támogatására irányuló egyéb konkrét intézkedéseket, például a díjazásukra és a munkafeltételeikre vonatkozó szakpolitikákat és chartákat dolgoztak ki. Uniós szinten a Bizottság különböző tanulmányokat, szakértői csoportokat és munkaértekezleteket támogatott a tagállamok aktív részvételével³⁸,

³⁰ [Kulturális statisztikák – kulturális foglalkoztatás, A statisztikák magyarázata – Eurostat.](#)

³¹ Ugyanott.

³² Ugyanott.

³³ Ugyanott.

³⁴ [A művészek, valamint a kulturális és kreatív szakemberek helyzete Európában – Európai Audiovizuális Megfigyelő Intézet.](#)

³⁵ [Foglalkoztatási jellemzők és be nem jelentett munkavégzés a kulturális és kreatív ágazatokban – Európai Munkaügyi Hatóság.](#)

³⁶ [A Panteia által 2024-ben végzett felmérés](#) szerint a megkérdezett művészek, valamint a kulturális és kreatív ágazatbeli szakemberek 68 %-a egynél több munkát végez, és 71 %-uk nem fér hozzá megfelelő szociális védelemhez; különös tekintettel a szabadúszó és az önfoglalkoztató művészekre.

³⁷ 2022. évre vonatkozó adatok. Az [Eurostat adatai](#) szerint 2022-ben ugyan az Unióban volt a legalacsonyabb a nemek közötti különbség a kulturális foglalkoztatás terén az elmúlt évtizedben, ez az egyensúly nem tükröződik a jövedelmekben. [Kulturális statisztikák – nemek közötti egyenlőség, A statisztikák magyarázata – Eurostat.](#)

³⁸ [A művészek, valamint a kulturális és kreatív szakemberek jogállása és munkakörülményei – az Európai Unió Kiadóhivatala; A kulturális és kreatív ágazat munkakörülményeinek feltérképezése az Unióban.](#)

bevonva a kulturális oldalt, valamint a foglalkoztatási és a szociális ügyeket, az érdekelt feleket, a szociális partnereket és az Európai Parlamentet is³⁹.

Fontos az uniós szintű fellépés fokozása a művészek munkafeltételeinek javítása érdekében. A Bizottság javaslatot fog tenni **egy uniós művészeti chartára**, amely **felvázolja az ágazatokon belüli méltányos munkafeltételekre vonatkozó alapelveket, iránymutatásokat és kötelezettségvállalásokat**, valamint fokozza a megfelelést és az elszámoltathatóságot, különösen a kultúra uniós finanszírozásának kedvezményezettjei esetében. **Magas szintű uniós párbeszédet fog szervezni az érdekelt felekkel és a szociális partnerekkel**, az eredmények pedig hozzá fognak járulni a charta kialakításához is.

Emellett a művészeknek munkafeltételeik javítása érdekében világosan kell érteniük a jogukat, beleértve a munkájukat szabályozó jogi és szerződéses kereteket is. E célból a Bizottság támogatta az „**Így dolgozunk mi**” **online eszköz elindítását a Creatives Unite platformon**, amely betekintést ad a művészek jogállását, szociális biztonságát és munkaügyi kapcsolatait alakító jogi és szakpolitikai keretekbe⁴⁰. Emellett együttműködik a Szellemi Tulajdon Világszervezete által kidolgozott „**Alkotók tanulnak a szellemi tulajdonról**” **kezdeményezéssel** is, amely szellemi tulajdonnal kapcsolatos kérdésekben nyújt támogatást a kreatív szakembereknek.

4.2. A határokon átnyúló mobilitás elősegítése a kultúra terén

A határokon átnyúló együttműködés és mobilitás központi szerepet játszik mind a művészek karrierje, mind pedig egy olyan európai kulturális tér kialakítása szempontjából, amely elősegíti a kreatív szakemberek egymás közötti és polgárokkal való kapcsolatát és párbeszédét. Emellett katalizátorként is szolgál a versenyképesség és az új piacokhoz való hozzáférés szempontjából, lehetővé teszi, hogy a kulturális és kreatív alkotások szabadabban mozogjanak a határokon átnyúlóan, és szélesebb közönséget érjenek el, valamint ösztönzi az európai kreatív gazdaság növekedését és nagyságrendjét.

A határokon átnyúló együttműködés központi eleme volt a Kreatív Európa programnak, melynek keretében 2014 és 2020 között több mint 22 000 szakember szerzett nemzetközi tapasztalatot. Az „**A kultúra mozgatja Európát**” **mobilitási program**⁴¹ elindításával bővültek a mobilitási lehetőségek. A program 2022 és 2025 között már 40 országból több mint 6 000 művészt és kulturális szakembert támogatott, valamint több mint 280 művésztelepet hozott létre, ezek több mint 1 000 egyéni művészt fogadtak.

Számos akadály azonban továbbra is korlátozza ezen előnyök teljes körű érvényesítését. A kulturális szervezetek, művészek és szakemberek költséges adminisztratív kihívásokkal szembesülnek, amelyek akadályozzák a határokon átnyúló mobilitást. Például azoknak a művészeknek, akik Európa-szerte szeretnének utazni, el kell igazodniuk az eltérő foglalkoztatási és társadalombiztosítási rendelkezésekből fakadó akadályok között, valamint az esetleges kettős adóztatással és a határokon átnyúló szolgáltatásnyújtás összetettségével kapcsolatban. A harmadik országbeli állampolgárok vízumai és munkavállalási engedélye gyakran további akadályokat gördít a mobilitás elé, és növeli a költségeket.

A küszöbön álló **méltányos munkaerő-mobilitási csomag** keretében a Bizottság olyan kezdeményezéseket fog javasolni, amelyek korszerűsítik, egyszerűsítik és digitalizálják a munkavállalói mobilitásra és a szabad mozgásra vonatkozó szabályokat és eljárásokat. Ezek a

³⁹ Az Európai Parlament [a kulturális és kreatív ágazatokban dolgozó művészek és munkavállalók szociális és szakmai helyzetének uniós keretrendszere](#) fő szószólója, C(2024) 4208.

⁴⁰ [Így dolgozunk mi – A kulturális és kreatív ágazat munkakörülményeinek feltérképezése az Unióban \(creativesunite.eu\)](#).

⁴¹ [A kultúra mozgatja Európát – Kultúra és kreativitás.](#)

kezdeményezések, mint például az **európai társadalombiztosítási kártya**, közvetlenül szolgálják a határokon átnyúló kulturális mobilitásban részt vevők javát. **Alapvető fontosságú a mobilitásba való folyamatos uniós beruházás, beleértve „A kultúra mozgatja Európát” program támogatásának fokozását is.**

4.3. Hangot adni a fiataloknak a kulturális irányítási struktúrákban a fiatal és feltörekvő tehetségek gondozása mellett

A fiatalok döntő szerepet játszanak a jelenlegi és jövőbeli kultúra alakításában. Nézeteik megkérdőjelezzik a hagyományos gyakorlatokat, és kiszélesítik a művészi kifejezés határait, ami elengedhetetlen a kreativitás fejlődéséhez és megújításához.

A fiatalokat a kulturális közösség szerves tagjaiként kell elismerni. A fiatalok által irányított és közösségi tulajdonban lévő kreatív terekbe való beruházásnak a kulturális infrastruktúra fejlesztésére irányuló stratégiák fontos részét kell képezni. Ha a fiatalok jelentős szerepet kapnak a szakpolitikai döntéshozatali folyamatokban, az lehetővé teszi számukra kulturális jogaik érvényesítését.

A Bizottság a meglévő eszközei révén továbbra is támogatni fogja a fiatalok érdemi részvételét az uniós szakpolitikai döntéshozatalban. Emellett létrehozza az **ifjúsági kulturális nagykövetek hálózatát** a kultúrpolitikai kérdések megvitatására. **A generációk közötti méltányosságra vonatkozó, küszöbön álló stratégia révén a Bizottság – az örökség és a nyelv megőrzése, valamint a kultúrán alapuló innováció révén – elő kívánja mozdítani az intergenerációs tanulást.**

A kultúrpolitikai döntéshozatalnak Európa-szerte nagyobb figyelmet kell fordítania a fiatal és feltörekvő művészekre, valamint a fiatal kulturális szakemberekre. A Bizottság továbbra is támogatni és ösztönözni fogja a célzott megközelítéseket, többek között a Kreatív Európa kultúra ágának **platformrendszerén** és az **Erasmus+ keretében megvalósuló célzott gyakornoki programokon** keresztül.

4.4. A kulturális és művészeti oktatás biztosítása

A kultúra és az oktatás szorosan összefügg. Az oktatási szerepvállalás alapvető fontosságú a kulturális intézmények számára, a művészetek pedig már fiatal kortól kezdve alapvető szerepet játszanak az oktatásban és az emberi fejlődésben⁴². A kultúra és a művészet oktatásának az iskolarendszerű, az iskolarendszeren kívüli és az informális oktatásba és képzésbe alapvető elemként való integrálása fejleszti az öntudatot, erősíti a kreatív kifejezőmódot, a tudományos végzettséget, a kritikai gondolkodást és a tanulók jóllétét. Az Erasmus+ számos kulturális és művészeti oktatási projektet támogatott, beleértve a múzeumokkal és könyvtárakkal való együttműködést is.

A kulturális tevékenységekben való részvétel szorosan kapcsolódik a polgári társadalmi szerepvállaláshoz, és segíti az embereket a bizalom, az empátia, a tolerancia és a kommunikációs készségek fejlesztésében. A Bizottság **társaktól való tanulásra irányuló projektet fog kidolgozni annak érdekében, hogy a kultúra által megerősítse a tanulók polgári társadalmi szerepvállalását és a demokratikus állampolgárság érzését** az iskolákon belül és azok környékén egyaránt.

A formális oktatásnak és az egész életen át tartó tanulásnak ki kell használnia a kultúrát az alapvető kreatív készségek – többek között az Unió számára kritikus készségek – fejlesztésére az innovációs szakadék megszüntetése, valamint a fiataloknak a gyorsan változó gazdaságra és

⁴² [A Tanács ajánlása a magas színvonalú és inkluzív alap- és középfokú oktatást előmozdító vegyes tanulási megközelítésekről \(2021/C 504/03\).](#)

a jövő munkaerőpiacára való felkészítése érdekében. A művészeti oktatás és képzés szélesebb körű átgyűrűző hatásokat is teremthet azáltal, hogy arra ösztönzi az iskolákat és a családokat, hogy kulturális intézményeket, múzeumokat, színházakat és könyvtárakat keressenek fel, és kreatív tanulási térként használják őket. Az iskolai művészeti és kulturális oktatás azonban gyakran alacsony státuszú, nem rendelkezik elegendő forrással, egyes tagállamokban a szakpolitika perifériáján helyezkedik el, és költségvetési megszorítások idején gyakran csökkentik is a forrásait.

Meg kell erősíteni a művészeti és a kulturális oktatás biztosítását, és javítani kell a minőségét. A Bizottság **előmozdítja a kulturális és az oktatási szakpolitika közötti szorosabb ágazatközi együttműködést**. Elősegíti a művészek, a kulturális intézmények, a közösségi kulturális szervezetek, az iskolák és a nem formális oktatási szolgáltatók közötti partnerségeket, és ösztönzi az alulról szerveződő művészeti és kulturális oktatási projekteket.

A készségek uniója révén a Bizottság foglalkozik a könyvolvasás jelentős csökkenésének kezelésével. Hasznosítani fogja a tagállamok közelmúltbeli szakértői munkáját és az olyan olvasást népszerűsítő kezdeményezéseket, mint az **Európai Szerzők Napja**⁴³, **kiaknázva a könyvtárak fontos szerepét** és felhasználva szakértelmüket. A 2026-ra bejelentett **uniós írás-olvasási koalíció** hozzá fog járulni ehhez a kulcsfontosságú célkitűzéshez⁴⁴.

4.5. Az egészség és a jóllét javítása a kultúra révén

A kulturális gyakorlatok javítják az egyéni, közösségi és társadalmi egészséget, jóllétet és életminőséget. A kulturális és egészségügyi kezdeményezések integrálása hatékonyan bizonyult a közösségi kötelek, az érzelmi és fizikai reziliencia megerősítése, a mentális egészség javítása és a magány elleni küzdelem terén⁴⁵, ami segíthet a gyermekek és a fiatalok mentális egészségével kapcsolatos kihívások kezelésében.

A Bizottság mentális egészséggel kapcsolatos 2023. évi átfogó megközelítése⁴⁶ megtette az első lépést annak felismerésével, hogy a művészeti és a kulturális szakpolitikák javítják az egyéni és a társadalmi mentális egészséget és jóllétet, valamint támogatják a rezilienciát a mentális egészség terén. E tekintetben innovatív megközelítésként azonosította a kulturális tevékenységek egészségügyi alapellátásban történő szociális gyógyszerfelírását. Az e témával kapcsolatos uniós finanszírozású projektek további ismereteket szolgáltattak⁴⁷, azonosították a bevált gyakorlatokat, és segítettek a nyilvánosság tájékozottságának növelésében.

Az uniós tagállamok kulturális és egészségügyi szakértőinek 2025. évi szakpolitikai ajánlásai⁴⁸ olyan merész intézkedésekre szólítottak fel, mint például ágazatközi stratégiák létrehozása, a fenntartható finanszírozás biztosítása a kutatás előmozdításához és a méltányos hozzáférés biztosítása. A Bizottság szakértők támogatásával **európai uniós iránymutatásokat dolgoz ki a kultúrára, az egészségre és a jóllétre vonatkozóan** a szakpolitikai döntéshozók és az érdekelt felek számára. Emellett továbbra is ösztönzi a bevált gyakorlatok rendszeres cseréjét

⁴³ [Európai Szerzők Napja – Kultúra és kreativitás](#).

⁴⁴ Az európai írás-olvasási koalíciót az [alapkészségekre vonatkozó cselekvési tervben](#) jelentették be, Európai Bizottság, 2025. március.

⁴⁵ [What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review \(Mi a bizonyíték arra, hogy a művészetek szerepet játszanak az egészség és a jóllét javításában? Áttekintő tanulmány\)](#), WHO, 2019.

⁴⁶ [Európai Bizottság, A mentális egészség átfogó megközelítése](#).

⁴⁷ A CultureForHealth projekthez hasonlóan.

⁴⁸ Európai Bizottság: Oktatásügyi, Ifjúságpolitikai, Sportügyi és Kulturális Főigazgatóság, *Kultúra és egészség – Ideje cselekedni*, az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025, <https://data.europa.eu/doi/10.2766/0432398>.

ezen a területen, támogatva a határokon átnyúló együttműködést a Kreatív Európa programon keresztül.

5. A kultúrára és a kulturális örökségre támaszkodva versenyképesebbé, ellenállóbbá és összetartóbbá váló Unió

A kulturális és kreatív ágazatok és iparágak Európa legdinamikusabb gazdasági ágazatai közé tartoznak, amelyek fellendítik az innovációt és a versenyképességet, munkahelyeket teremtenek, és növelik városaink és régióink vonzerejét. A digitális technológiával foglalkozó induló innovatív vállalkozások nagyon aktívak a kulturális és kreatív iparágakban⁴⁹. A kultúra más ágazatokban is jelentős továbbgyűrűző hatást gyakorol a növekedésre. A kulturális turizmus például az európai turizmus 40 %-át teszi ki⁵⁰.

Európa kulturális és kreatív tevékenysége még mindig kiaknázatlan lehetőségeket rejt magában mind az Unió egységes piacán, mind globálisan. A kulturális és a kreatív ágazatokat és iparágakat támogatni kell az előttük álló átállások során a bennük rejlő lehetőségek kiaknázása és az Unió versenyképességéhez való hozzájárulásuk érdekében. Ezt oly módon kell megvalósítani, amely biztosítja a sokszínűség előmozdítását, az alkotók jogainak védelmét, a megfelelő etikai normák fenntartását, valamint a kulturális örökség, többek között a digitális örökség védelmét.

Az ágazatokon átívelően alkalmazandó transzverzális intézkedések mellett az egyes ágazatok sajátos kihívásokkal és igényekkel szembesülnek, amelyeket a Bizottság továbbra is ágazati kezdeményezések, bevált együttműködési formák⁵¹ és az átfogó szakpolitikai célokkal összhangban lévő finanszírozási források⁵² révén fog kezelni.

5.1. A digitális technológia és a mesterséges intelligencia kiaknázása a kulturális és kreatív ágazatokban, iparágakban

A kulturális és kreatív ágazatok és iparágak profitálnak a digitális technológiákból, és át is alakulnak általuk. Különösen az MI változtatja meg a kultúra művelésének, hozzáférhetőségének és megtapasztalásának módját. Új lehetőségeket kínál az innovációra és a közönség bevonására, beleértve a kulturális örökség helyreállítás, újjáépítés és megőrzés általi, valamint a virtuális alkotásokhoz való adaptív újrafelhasználása és a fokozott felhasználói bevonás révén történő támogatását. Ugyanakkor az MI új kihívásokat is felvet, különösen a generatív MI-modellek tanítása során a szerzői jog és a szerzői joggal védett tartalmak jogosulatlan felhasználása tekintetében, az etikus felhasználás, a kulturális sokszínűség, a munkavállalók elbocsátása, az alkotók méltányos díjazása és a készségigények tekintetében. Emellett döntő fontosságú az olyan kérdésekre fordított figyelem, mint az MI által létrehozott tartalmak szaporodása, az adatokhoz való hozzáférés és a finanszírozás, valamint a nem uniós

⁴⁹ Az egészségügy és a mobilitás mellett az összes ipari ökoszisztéma közül a kulturális és kreatív ágazatok vonzzák az induló innovatív technológiai vállalkozások egyik legnagyobb részét. További információk: [Európai Bizottság, Az egységes piacról és a versenyképességről szóló 2024. évi éves jelentés.](#)

⁵⁰ [Az ENSZ Idegenforgalmi Világszervezetének \(a továbbiakban: UNWTO\) jelentése az idegenforgalomról és a kulturális szinergiákról, 2018.](#) Továbbá egy [2021. évi \(UNWTO\) jelentés szerint](#) a népszerű filmes vagy televíziós produkciókban szereplő helyszínekre érkező látogatók száma átlagosan 25–40 %-kal nőtt.

⁵¹ Például a [kulturális örökséggel foglalkozó szakértői csoport](#), az [Európai Filmforum](#) vagy [A zene mozgatja Európát](#) kezdeményezés.

⁵² Például a Kreatív Európa Média ága, amely az audiovizuális ágazatot fedi le, vagy a Kreatív Európa Kultúra ága keretében az előadóművészet számára nyújtott célzott finanszírozás (Perform Europe eszköz).

technológiáktól való függőség. Az MI terjedése a kulturális és kreatív ágazatokban továbbra is egyenetlen⁵³, ami szükségessé teszi a magas szintű készségek fejlesztését is.

Az előrettekintő és támogató szabályozási környezet alapvető fontosságú Európa kulturális és kreatív ágazatai és iparágai számára. Az Unió olyan szabályozási keretet dolgozott ki⁵⁴, amely a kreatív tartalom védelme, a méltányos díjazás támogatása, valamint a megbízható és emberközpontú MI-re vonatkozó normák meghatározása révén támogatja az alkotókat és az alkotásba, illetve kreatív tehetségekre fektető más ágazati szereplőket.

A digitális egységes piacon a szerzői jogról szóló 2019. évi irányelv⁵⁵ hozzájárul az innováció támogatásához, miközben lehetővé teszi az alkotók számára, hogy ellenőrizzék tartalmuk felhasználását. Az MI-rendelet célja többek között az, hogy biztosítsa az MI olyan fejlesztését és bevezetését, amely a szerzői jogi irányelvnek megfelelően tiszteletben tartja az alkotók jogait. A Bizottság továbbra is elősegíti az MI-rendelet szerzői jogi vonatkozásainak végrehajtását, az MI-vel előállított tartalmakra vonatkozó átláthatósági követelmények, valamint a szöveg- és adatbányászati kivételek hatékony végrehajtását⁵⁶. Egyértelmű uniós álláspontra van szükség a jogdíjfizetésekre vonatkozó nemzetközi szabályok alkalmazását illetően is.

A mesterséges intelligencia alkalmazásának ösztönzésére irányuló stratégia⁵⁷ támogatni fogja az MI elterjedését a kulturális, kreatív és médiaágazatban olyan konkrét felhasználási esetekben, mint a virtuális alkotás, az interaktív és immerzív média, a kulturális tartalmak (különösen a zenei és írás-olvasási tartalmak) felfedezhetősége, valamint a kulturális helyszínek és műtárgyak 3 dimenziós digitális ikermodelljei. A mesterséges intelligencia alkalmazásának ösztönzésére irányuló stratégia azt is bejelenti, hogy tanulmány indul az MI által generált kimenetekkel és technológiai megoldásokkal kapcsolatos jogi kihívásokról a szerzői jogot sértő MI-tartalmak kockázatának megelőzése és csökkentése érdekében. Emellett a Bizottság felül fogja vizsgálni a digitális egységes piacon a szerzői jogról szóló 2019. évi irányelvet, továbbra is nyomon fogja követni a piaci és technológiai fejleményeket, és meg fogja vizsgálni, hogy szükség lehet-e a szerzői jogi keret további javítására a piaci és technológiai fejlemények által támasztott kihívások kezelése érdekében.

E munka támogatása érdekében a Bizottság azt tervezi, hogy **új MI-stratégiát dolgoz ki a kulturális és kreatív ágazatokra**, és jövőbeli digitális szakpolitikáiban figyelembe veszi az

⁵³ A videojáték-vállalkozások 51 %-a, az audiovizuális vállalkozások 39 %-a és a hírmédia-vállalatok 35 %-a vezetett be mesterséges intelligencián alapuló megoldásokat. Az európai médiaipari kitekintésről szóló 2025-ös jelentés | Európa digitális jövőjének megtervezése.

⁵⁴ Ide tartozik különösen az [\(EU\) 2019/790 irányelv](#), az [\(EU\) 2018/1808 irányelv](#), az [\(EU\) 2022/2065 rendelet](#), az [\(EU\) 2022/1925 rendelet](#), az [\(EU\) 2024/1689 rendelet](#) és az [\(EU\) 2024/1083 rendelet](#).

⁵⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/790 irányelve (2019. április 17.) a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról.

⁵⁶ A Bizottság elősegítette az általános célú mesterségesintelligencia-modellre (a továbbiakban: általános célú MI-modellre) vonatkozó szabályok részletezésére szolgáló gyakorlati kódex kidolgozását, amelyet megfelelőnek minősítettek a szolgáltatók számára ahhoz, hogy bizonyítsák az MI-rendelet szerinti kötelezettségüknek való megfelelést. Emellett sablont fogadott el az általános célú MI-modell szolgáltatói számára, hogy abban foglalják össze a modelljeik tanításához használt tartalmakat. Folyamatban van egy tanulmány a szöveg- és adatbányászatra vonatkozó kivétel alapján történő kivülmaradás (opt-out) nyilvántartásának megvalósíthatóságáról, és egy másik tanulmány is készül a digitális egységes piacon a szerzői jogról szóló irányelvben foglalt szabályok, többek között a szöveg- és adatbányászatra vonatkozó kivétel értékelésének elősegítésére. Ezen túlmenően a Bizottság a MI-rendelet 50. cikkével összhangban elindította a mesterséges intelligenciával előállított tartalmak átláthatóságára vonatkozó új gyakorlati kódex kidolgozásának folyamatát.

⁵⁷ COM(2025) 723 final.

ágazatok sajátos szükségleteiket annak érdekében, hogy Európa a technológiai fejlődéssel párhuzamosan kihasználhassa kulturális gazdagságát és az emberi kreativitást is.

A digitális oktatás, jártasság és kompetenciák elengedhetetlenek ahhoz, hogy kritikusan és kreatívan foglalkozzunk a digitális kulturális környezettel. A készségek uniója megszilárdítja az oktatás és képzés központi szerepét az Unió versenyképességének és szuverenitásának fokozásában. A digitális oktatási cselekvési terv eredményeire építve a digitális oktatás és készségek jövőjére vonatkozó, 2030-ig szóló ütemterv hozzá fog járulni a kreativitáshoz, az immerzív élményekhez és a művészeti innovációhoz, a digitalizációhoz, a médiaműveltséghez, a kiberbiztonsági tudatossághoz és a többnyelvű digitális hozzáféréshez szükséges digitális készségek bővítéséhez és elmélyítéséhez. A Bizottság hozzáférést fog biztosítani az MI-műveltséggel kapcsolatos gyakorlati képzésekhez, és támogatni fogja a multidiszciplináris profilok képzését az MI-vel kapcsolatos ágazati tehetséget igénylő nagyobb digitális intenzitású ágazatok számára, beleértve a kulturális, kreatív és médiaágazatokat is.

A digitális átalakulás kiaknázása magában foglalja a kulturális ágazatok innovációs potenciáljának további felszabadítását is, különösen a Horizont Európa keretében finanszírozott uniós projektek által vagy a felsőoktatási intézmények tudásbeli hiányosságok áthidalása és vállalkozói készség előmozdítása terén végzett munkája révén.

5.2. A kultúrán alapuló regionális, területi és helyi fejlesztés előmozdítása

A kulturális lehetőségeknek és infrastruktúrának méltányosan kell rendelkezésre állni a tagállamokban, régiókban és területeken, többek között a peremterületeken, a vidéki, szigeti, tengerparti és távoli területeken, valamint az Unió legkülső régióiban, amelyek olyan kihívásokkal szembesülnek, mint az elnéptelenedés, az idősödő népesség, a földrajzi akadályok, valamint a kevesebb és rosszabb minőségű szolgáltatások. A vidéki területeken élő európaiak mintegy 38 %-a azonban úgy véli, hogy a kulturális helyszínektől való távolság akadályozza a hozzáférést⁵⁸.

E hiányosságok kezelése elengedhetetlen a kultúrában rejlő társadalmi potenciál teljes körű kiaknázásához és a területen maradáshoz való jog tényleges biztosításának elősegítéséhez. Ehhez olyan kulturális politikákra és beruházási intézkedésekre van szükség, amelyek **szélesebb körű integrált területfejlesztési tervekbe ágyazódnak be, és kifejezetten a helyi igényekhez igazodnak. A kulturális turizmus döntő szerepet játszik Európa kulturális örökségének megőrzésében és népszerűsítésében is.**

E tekintetben az uniós kohéziós politika központi szerepet játszik. 2021 és 2027 között több mint 5 milliárd EUR összeget különítettek el a kultúrába és a kulturális örökségbe történő közvetlen befektetésekre a régiókban és területeken, több mint 24 000 kulturális, kulturális örökségi és turisztikai helyszínt támogatva⁵⁹. Ezt kiegészítve a közös agrárpolitika (a továbbiakban: KAP) is támogatja a kultúrát a vidéki területeken. Ez a támogatás hozzájárul a kultúra társadalmi-gazdasági és területi fejlődésben betöltött szerepének megerősítéséhez. A Bizottság továbbra is ösztönzi a nemzeti, regionális és helyi hatóságokkal, valamint az érintett érdekelt felekkel együttműködésben végzett munkát, hogy biztosítsa a további előrelépést ezen a területen.

A jövőt tekintve **a fenntartható turizmusra vonatkozó uniós stratégia**⁶⁰ továbbra is elő fogja mozdítani a fenntartható kulturális turizmust, amely Európa-szerte katalizátorként szolgál az

⁵⁸ [Az Eurobarométer 562. sz. tematikus felmérése az európaiak kultúrával kapcsolatos attitűdjéről.](#)

⁵⁹ Az Európai Regionális Fejlesztési Alap (többek között az európai területi együttműködés – Interreg-ág) keretében a kultúrára és a kulturális örökségre elkülönített uniós előirányzatokra vonatkozó adatokat 2025. szeptember 8-án kivonatolták. Az adatok csak a közvetlen előirányzatokat tükrözik.

⁶⁰ [Uniós idegenforgalmi stratégia.](#)

örökségvédelem, a társadalmi kohézió, a környezeti fenntarthatóság és a gazdasági versenyképesség szempontjából. A Bizottság emellett egy társaktól való tanulásra irányuló projekt kidolgozásán is dolgozik, amelynek célja, hogy **kibővítse a kulturális és kreatív szakemberek lehetőségeit a vidéki térségekben** azzal a céllal, hogy **növelje a regionális vonzerőt és megtartsa a fiatalokat**. Emellett a **2025–2027-es időszakra szóló új európai Bauhaus eszköz olyan projekteket is finanszíroz, amelyek célja a városrészek fenntartható, inkluzív és minőségi tervezés által történő újjáélesztése**.

A kultúra újjáélesztő szerepe a városokban is ugyanúgy nyilvánvaló. Az elmúlt 40 évben az **Európa Kulturális Fővárosai**⁶¹ sikeresen serkentette a kulturális kínálatot a házigazda városokban. Ez fokozta a kulturális élénkséget, fűtötte a gazdasági növekedést és Európa-szerte erősítette a közösségi kapcsolatokat a városokban. E sikerre építve a Bizottság továbbra is elkötelezett a kezdeményezés fejlesztése mellett, és **új jogalapot fog javasolni az Európa Kulturális Fővárosai program 2033 utáni folytatására és megerősítésére**.

5.3. A kulturális örökség megőrzése, védelme és előmozdítása a kohézió és a reziliencia erősítése mellett

A kulturális örökség – beleértve annak digitális dimenzióját is – előmozdítása, megőrzése és védelme továbbra is az uniós szakpolitikai döntéshozatal és finanszírozás egyik alapvető prioritása, amelyet olyan kezdeményezések támogatnak, mint az Európai Örökség cím, az Európai Örökség Napok, az Európai Kulturális Örökség díj / Europa Nostra-díj és az Európai Örökség Platform. Ezen eredményekre építve a Bizottság **megújítja és megerősíti az Európai Örökség címet**, hogy biztosítsa annak folyamatos relevanciáját.

A Bizottság olyan kezdeményezések révén **támogatja a kulturális örökségi ágazat digitalizálását és digitális transzformációját**, mint az Europeana, amely immár több mint 65 millió digitális elemet tartalmaz⁶², valamint a Kulturális Örökség Felhő⁶³ vagy **a kulturális örökséggel kapcsolatos közös európai adattér**⁶⁴. Ezek az intézkedések javítják a jó minőségű adatokhoz (beleértve a 3D-t) való hozzáférést, előmozdítják az ágazatok közötti újrafelhasználást, valamint képzési és továbbképzési lehetőségek révén felgyorsítják a kialakulóban lévő technológiák elterjedését. A Bizottság folytatni fogja támogató intézkedéseit ezen a területen.

A kulturális örökség számos kockázatnak van kitéve: ember okozta katasztrófák, például fegyveres konfliktusok, éghajlatváltozás és környezetkárosodás, valamint természeti veszélyek⁶⁵, amint azt Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja, a közelmúltbeli erdőtűzek, földrengések és áradások Európa-szerte bizonyítják. Ezért sürgősen válsághelyzet-felkészültségi és kockázatkezelési terveket, együttműködési mechanizmusokat és eljárásokat kell kidolgozni és végrehajtani a kultúra és a kulturális örökség területén.

Az EU 2023–2026-ra szóló kulturális munkatervével és a felkészültségi unióról szóló stratégiával összhangban⁶⁶ az Unió olyan mechanizmusok révén fokozza az együttműködést és a felkészültséget, mint az uniós polgári védelmi mechanizmus és olyan kezdeményezések, mint

⁶¹ [Európa Kulturális Fővárosai – Kultúra és kreativitás.](#)

⁶² [Metis Statistics Dashboard.](#)

⁶³ [A Kulturális Örökség Felhő – Európai Bizottság.](#)

⁶⁴ [A kulturális örökséggel kapcsolatos közös európai adattér.](#)

⁶⁵ [A Tanács következtetései a kulturális örökségnek a konfliktusokban és válságokban való uniós megközelítéséről, valamint a Tanács következtetései a kulturális örökség területén végzett kockázatkezelésről, 2020/C 186/01.](#)

⁶⁶ [Felkészültség – Európai Bizottság.](#)

a ProCultHer⁶⁷, valamint az ICCROM által vezetett⁶⁸ READY-projekt⁶⁹, amely megerősíti a tagállamok kapacitásait a katasztrófák, az éghajlati eredetű szélsőséges események és a konfliktusok kulturális örökséggel kapcsolatos kockázatainak hatékony kezelése terén. A Horizont Európa program támogatja az úttörő kutatást ezen a területen, és a Bizottság gyakorlati tapasztalatokat gyűjt, miközben támogatja Ukrajna kulturális örökségét és művészeit. A Bizottság továbbra is együtt fog működni a tagállamokkal annak érdekében, hogy a kockázatokkal szemben biztosítsa az értékes digitális örökség (többek között az eleve digitálisan létrejött örökség) megőrzését és az ahhoz való folyamatos hozzáférést, valamint javítsa a digitális kulturális örökség nemzeti határokon kívüli megőrzését, amely egyre nagyobb jelentőséggel bír a megnövekedett természeti, kiber- és egyéb fenyegetések árnyékában.

A kulturális javak tiltott kereskedelme elleni küzdelem szintén központi szerepet játszik a kulturális örökség és a kollektív emlékezet védelmében. Az olyan bűncselekmények, mint a lopás, az illegális ásatás, a fosztogatás és a hamisítás, közvetlen hatással vannak a közösségek identitására, kohéziójára és rezilienciájára, különösen a válság- és konfliktusövezetekben, és jövedelmezők lehetnek a szervezett bűnözés, egyes szembenálló felek vagy terroristák számára. A kulturális javak vonzó célpontok lehetnek a kapcsolódó bűncselekménynél, mint a pénzmosás, a szankciók vagy az adócsalás, amelyek veszélyeztethetik őket.

A kulturális javak tiltott kereskedelme elleni uniós cselekvési terv⁷⁰, a kulturális javak bejuttatásáról és behozataláról szóló uniós rendelet⁷¹, a pénzmosási irányelv⁷² és a számos uniós finanszírozású kutatási projekt⁷³ szilárd keretet biztosított az e területen zajló és jövőbeli összehangolt fellépéshez. A Bizottság emellett együttműködik a Múzeumok Nemzetközi Tanácsával a megelőzés, a kutatás, a nyomozás és a múzeumok biztonsága terén, beleértve a kulturális javak tiltott kereskedelmével foglalkozó nemzetközi megfigyelőközpontjának felújítását, és párbeszédet alakított ki a művészeti piaccal az információcsere és az etikai gyakorlatok előmozdítása érdekében⁷⁴.

A jövőben a Bizottság továbbra is támogatni fogja a kulturális javak nyomonkövethetőségének javítását, támogatni fogja a kellő gondosságot és az innovatív technológiák alkalmazását, valamint minden érdekelt felet mozgósítani fog a kulturális örökség hatékonyabb védelme és a kulturális örökséghez kapcsolódó bűncselekmények elleni küzdelem érdekében.

5.4. Az éghajlatváltozással és a környezeti fenntarthatósággal foglalkozó kreatív pályák

A kulturális ágazatokat tovább kell mozgósítani az éghajlatváltozással és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos fellépések előmozdítása érdekében, a kulturális szereplőket pedig fel kell hatalmazni, hogy vezető szerepet vállaljanak a zöld átállásban. A Bizottság továbbra is előmozdítja a kulturális és környezetvédelmi érdekelt felek közötti párbeszédet, többek között

⁶⁷ ProCultHer – A kulturális örökség védelme a katasztrófák következményeivel szemben.

⁶⁸ Az ICCROM az International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property (a továbbiakban: A Kulturális Javak Megőrzésének és Helyreállításának Nemzetközi Tudományos Központja) rövidítése.

⁶⁹ [READY – Az örökség katasztrófák, éghajlati kockázatok és összetett veszélyhelyzetekkel szembeni rezilienciája.](#)

⁷⁰ [A Bizottság közleménye a kulturális javak tiltott kereskedelme elleni uniós cselekvési tervről, COM\(2022\) 800.](#)

⁷¹ [Az \(EU\) 2019/880 rendelet.](#)

⁷² [Az \(EU\) 2024/1640 irányelv.](#)

⁷³ [Innovációk a kulturális javak tiltott kereskedelme elleni küzdelem érdekében – az Európai Unió Kiadóhivatala.](#)

⁷⁴ [A művészeti piaccal foglalkozó alcsoport \(E03650/2\) – a bizottsági szakértői csoportok és más hasonló testületek nyilvántartása.](#)

azáltal, hogy **munkaértekezletet szervez a kultúra és a művészetek fenntartható életmódban betöltött szerepéről.**

Továbbra is fontos az építészet és a formatervezés közös kultúrájának előmozdítása, valamint a mindenki számára elérhető, magas színvonalú lakókörnyezetbe való beruházás **az új európai Bauhaushoz** hasonló kezdeményezések révén. A művészetek és a kultúra átalakító erejének a kreativitás és az innováció érdekében történő kiaknázása érdekében a Bizottság **közleményt és tanácsi ajánlásra irányuló javaslatot fog elfogadni az új európai Bauhaus jövőjéről**, és törekedni fog a kultúra kapcsolódó kezdeményezések általi további támogatására.

A kulturális ágazatoknak olyan kérdéseket kell kezelniük, mint az energiahatékonyság, amelynek egyensúlyban kell lennie a kulturális örökség integritásának tiszteletben tartásával. Tovább kell támogatni a gyakorlati eszközöket és kezdeményezéseket, például a MEDIA szén-dioxid-kalkulátort az európai audiovizuális alkotásokhoz, amelyet jelenleg a Kreatív Európa program MEDIA ágának támogatásával fejlesztenek⁷⁵, vagy a Horizont Európa által finanszírozott, a kulturális örökség megőrzésére irányuló GoGreen projektet⁷⁶.

Az elért eredményekre építve folytatódik a kulturális ágazatok zöldítésére irányuló erőfeszítések uniós támogatása. Ennek egyik példája a **reziliens kulturális örökséggel kapcsolatos** ambiciózus új **európai K+I-partnerség** tervezett elindítása, amelyet a Horizont Európa társfinanszíroz, és amely kiegészíti a folyamatban lévő K+I-tevékenységek klaszterét. Ez olyan kutatásba és innovációba fog befektetni, amelynek célja az európai kulturális örökség megőrzésének fokozása, valamint a kulturális örökség kutatása során azonosított hagyományos és innovatív gyakorlatok, technikák és anyagok előmozdítása révén a klímasemlegességhez való hozzájárulás. A Bizottság emellett továbbra is szorgalmazni fogja, hogy **a kultúrát és a kulturális örökséget** a megfelelő koordinációs mechanizmusok és nemzetközi fórumok révén teljes mértékben integrálják **az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó nemzetközi menetrendbe.**

6. A nemzetközi kulturális kapcsolatokat és partnerségeket támogató Unió

A béke megőrzése, a konfliktusok megelőzése és a nemzetközi biztonság megerősítése az Unió létjogosultságának részét képezi, és az egyik fő külső tevékenységi célkitűzése. A kultúra hozzájárul ezekhez az erőfeszítésekhez, mivel elősegíti a békét, katalizálja a fenntartható fejlődést, és hidat képez az emberek között.

A jelenlegi törékeny geopolitikai környezetben, amelyet külföldi információmanipuláció és beavatkozás jellemez, a kultúra egyre inkább a befolyás stratégiai területévé válik. Globális szinten egyes országok aktívan használják a kultúrát a felfogások és identitások alakítására, hogy ezáltal legitimáljanak politikai célokat. Ahhoz, hogy reziliens és hiteles maradjon, az Uniónak el kell ismernie ezt a valóságot, és reagálnia kell rá azáltal, hogy nemzetközi kulturális kapcsolataiban megerősíti értékvezérelt megközelítését saját gazdag kulturális sokféleségét olyan stratégiai eszközként használva, amely megerősíti a külső tevékenységet, előmozdítja a társadalmi rezilienciát, stabilitást és megbékélést, és hozzájárul a kollektív biztonságunkhoz.

Az uniós tagállamok, partnerek és a nemzetközi szervezetek egyre nagyobb elvárást támasztanak az Unióval szemben, hogy a kultúra területén következetesebben és ambiciózusabban lépjen fel mind a globális szinten, mind multilaterális kontextusokban. Az Unió hozzáadott értéke abban rejlik, hogy több, mint egyes részeinek összessége, amint azt a

⁷⁵ [Közös szén-dioxid-kibocsátási kalkulátor az európai audiovizuális ágazat számára: út a környezettudatos jövő felé.](#)

⁷⁶ [GoGreen projekt.](#)

partnerországok jelentős kulturális és társadalmi diplomáciai eseményein való jelenléte is mutatja.

6.1. A kultúra stratégiai beépítése az Unió külső tevékenységébe

A Kulturális iránytű külső dimenziójának fejlesztésével az Unió megvédheti és előmozdíthatja a kulturális sokszínűséget, megerősítheti globális szerepét, és világszerte kézzelfogható előnyöket biztosíthat a társadalmak számára. Ennek megvalósításához politikai akaratra, összehangolt fellépésre és közös elkötelezettségre van szükség, hogy a kultúra Európa világszintű szerepvállalásának szerves részévé és stratégiai erőforrásává váljon. Az Unió küldöttségei fontos szerepet játszanak e tekintetben.

Az olyan tapasztalatok alapján, mint a „Team Europe az ukrajnai kulturális örökségért” csomag és a Team Europe megközelítés az „afrikai–európai múzeumi partnerségek megerősítése” tekintetében, ezeket a modelleket szisztematikusabban kell alkalmazni, többek között a természeti katasztrófákkal, fegyveres konfliktusokkal vagy gazdasági instabilitással szembesülő régiókban is. A kulturális kapcsolatok platformja megújított megközelítést vezetett be azért, hogy a szerepvállalást helyezte a középpontba, amely a közös dialóguson, a közös alkotáson és a fenntartható partnerségeken alapul. Az európai kulturális terek projekt megmutatta, hogy a közösen létrehozott, helyben gyökerező kulturális kezdeményezések erősíthetik a kölcsönös megértést, és tartós hatást fejthetnek ki. Ezen erőfeszítések fenntartása érdekében a Bizottság globális szinten is **elindítja a kulturális kapcsolatok platformjának új szakaszát**. Emellett a nemzetközi kulturális kapcsolatok előmozdítása érdekében továbbra is szoros **együttműködést fog folytatni az Európai Unió nemzeti kulturális intézeteinek hálózatával**.

Annak érdekében, hogy a kultúra értékét az Unió külső tevékenységének kulcsfontosságú stratégiai pilléreként ismerjék el, az Unió, többek között a Global Gateway stratégián keresztül, meg fogja erősíteni a kultúra szisztematikus és stratégiai integrációját külső politikáiba és programjaiba. A releváns eszközöket, például az NDICI – Globális Európát⁷⁷ következetesen mozgósítani kell.

A hatás maximalizálása érdekében a nemzetközi kulturális kapcsolatokra vonatkozó politikáknak és fellépéseknek fokozniuk és ösztönözniük kell a kultúra és a külügyek közötti ágazatközi együttműködést helyi, regionális és nemzeti szinten, valamint az érdekelt felekkel. A többszintű és ágazatközi együttműködés biztosítja, hogy a kulturális fellépés tükrözze mind a szakpolitikai prioritásokat, mind a helyi közösségek szükségleteit. Ennek szellemében a Bizottság és a főképviselő/alelnök javasolni fogja a **nemzetközi kulturális kapcsolatokra vonatkozó európai uniós stratégia** (2016. évi közös közlemény⁷⁸) aktualizálását.

6.2. A kulturális együttműködés fokozása a bővítési és integrációs folyamatokban, valamint a szomszédos országokkal és régiókkal fenntartott kapcsolatokban

A kulturális együttműködés alapvető szerepet játszik abban, hogy az uniós tagjelölt és potenciális tagjelölt országok közelebb kerüljenek az Unióhoz. Kulturális politikáiknak az uniós normákkal való összehangolása, a szakmai tapasztalatcserek előmozdítása, valamint a

⁷⁷ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/947 rendelete (2021. június 9.) a Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz (Globális Európa) létrehozásáról, a 466/2014/EU európai parlamenti és tanácsi határozat módosításáról és hatályon kívül helyezéséről, valamint az (EU) 2017/1601 európai parlamenti és tanácsi rendelet és a 480/2009/EK, Euratom tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről ([HL L 209., 2021.6.14., 1. o.](#)).

⁷⁸ [Közös közlemény – A nemzetközi kulturális kapcsolatokra vonatkozó európai uniós stratégia felé, JOIN\(2016\) 029.](#)

kulturális sokszínűség megőrzése és az ahhoz való hozzájárulás segítheti őket integrációs útvonalaik megerősítésében. Az olyan uniós programok, mint a Kreatív Európa, az EU4Culture⁷⁹, az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz⁸⁰ és a TAIEX⁸¹ már bizonyították értéküket a tagjelölt és potenciális tagjelölt országok kulturális ágazatainak támogatásában, valamint az összetartozás érzésének és a közös európai identitásnak az előmozdításában. Ezek a kezdeményezések minőségi munkahelyeket teremtenek, ösztönzik a fenntartható növekedést, és elősegítik a partnerországok és a tagállamok közötti kölcsönös megértést. Az ilyen típusú támogatásoknak folytatniuk kell a bővítési folyamat előmozdítását. A fiatalok részvételét a sikeres kezdeményezésekre – többek között a Youth Labre – építve aktívan elő fogják segíteni a bővítési régióban is.

A Bizottság az uniós tagállamokkal szoros együttműködésben folytatja a tagjelölt országokkal, a potenciális tagjelölt országokkal és a szomszédos országokkal zajló, kultúráról szóló szakpolitikai párbeszéd megerősítését. Az **EU4Culture program** új szakaszát is el fogja indítani a keleti szomszédság régióban. A technikai együttműködésen túl a kulturális cserék lehetőséget kínálnak a párbeszédre és a tapasztalatcserére, valamint erőteljes narratívát kínálnak, és nemcsak jogi és gazdasági folyamatként, hanem közös kulturális projektként is bemutatják az uniós tagságot. A fiatalok részvételét a sikeres kezdeményezésekre – többek között a Youth Labre – építve aktívan elő fogják segíteni a bővítési régióban is.

Emellett a kultúra terén folytatott szorosabb együttműködés az Unió szomszédos országokhoz fűződő és azokon túli kapcsolataira is előnyös hatással lesz. Például a dél-mediterrán térség gazdag tárgyi és szellemi öröksége szilárd alapot biztosít a kultúra, a fenntartható kulturális turizmus és az örökségalapú fejlődés révén megvalósuló jövőbeli együttműködéshez. Az új földközi-tengeri paktum⁸² lehetőségeket kínál a kulturális örökségnek és a kreatív ágazatoknak a párbeszéd, valamint az együttműködési és koordinációs kezdeményezések középpontjába való helyezésére. A paktum keretében a Bizottság új **euro-mediterrán kezdeményezést indít a kultúra, a sport és a turizmus** terén.

Emellett a Kreatív Európa program keretében szerzett tapasztalatokra építve a Bizottság azt javasolta, hogy továbbra is részt vehessenek harmadik országok az AgoraEU programban.

6.3. A multilateralizmus megerősítése a kultúra révén

A multilateralizmus kultúra révén történő előmozdítása továbbra is elengedhetetlen ahhoz, hogy az Unió megerősítse globális szereplőként betöltött státuszát, előmozdítsa a kultúrák közötti párbeszédet, és olyan partnerségeket építsen ki, amelyek világszerte hozzájárulnak a békéhez, a kölcsönös tisztelethez és a jóléthez. Az olyan többoldalú fórumokon való aktív részvétele révén, mint az UNESCO (többek között a Mondiacult⁸³ keretében), a G7-ek és a G20-ak, az Unió hozzájárul a nemzetközi kulturális politikák alakításához, és biztosítja a szakpolitikák ágazatok közötti összhangját. Az Uniónak vezető szerepet kell betöltenie a kötelezettségvállalások konkrét intézkedésekké alakításában, és hozzá kell járulnia a kultúra 2030 utáni fenntartható fejlődési menetrendben betöltött szerepének előmozdításához azáltal, hogy továbbra is támogatja a tényeken alapuló megközelítéseket.

⁷⁹ [Az uniós projekt oldala – Az EU keleti szomszédai.](#)

⁸⁰ Az [Unió Előcsatlakozási Támogatási Eszközén \(a továbbiakban: IPA\)](#) keresztül számos projektet finanszíroztak, például a Nyugat-Balkánon, amelyek célja, hogy javítsák a kulturális együttműködést mint a megbékélés és a jószomszédi kapcsolatok mozgatórugóját, támogatva a hosszú távú regionális stabilitást és a kölcsönös megértést.

⁸¹ [TAIEX – Európai Bizottság.](#)

⁸² [Közös közlemény a földközi-tengeri paktumról – Közel-Kelet, Észak-Afrika és az Öböl-térség.](#)

⁸³ UNESCO világkonferencia a kulturális politikákról és a fenntartható fejlődésről.

7. EURÓPAI KULTÚRA: stratégiai beruházás

A „Kulturális iránytű Európa számára” jövőképek és ambiciózus szakpolitikai céljainak támogatásához a meglévő és jövőbeli finanszírozási eszközök szisztematikusabb mozgósítására van szükség minden szinten, a magánbefektetésekkel és a filantrópiával párhuzamosan.

7.1. Folyamatos célzott finanszírozás

Az európai kulturális és kreatív ágazatok és iparágak folyamatos és célzott uniós pénzügyi támogatását a Kreatív Európa program és a 2028–2034-es időszakra javasolt AgoraEU program fogja biztosítani, amelyek a jelenlegi Kreatív Európa és a Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek program sikerére építve összehozzák a kultúrát, a médiát, az értékeket és a jogokat. Javaslatával összhangban a Bizottság a Kreatív Európa program örökségére és sikereire kíván építeni, és javasolta a kultúra költségvetésének megkétszerezését. A Bizottság különös figyelmet fog fordítani az egyszerűsítésre, többek között a lépcsőzetes támogatások, valamint a költségekhez és egyösszegű kifizetésekhez nem kapcsolódó finanszírozás jelentősebb mértékű alkalmazása révén, ami várhatóan nagyobb hatékonyságot tesz lehetővé, és hozzáférhetőbbé teszi azt.

7.2. Általános érvényesítés az uniós pénzügyi eszközök között

A kultúra jelenlegi, számos programból történő uniós finanszírozása kulcsfontosságú az oktatás, a kutatás, az innováció, a digitalizáció, a kkv-k dinamizmusa, az aktív polgári szerepvállalás és a nem uniós országokkal folytatott kulturális fellépés előmozdításában⁸⁴. A **CulturEU finanszírozási** útmutatója segített az érdekelt feleknek a tájékozódásban és annak megérésében, hogy a különböző uniós finanszírozási eszközök hogyan közelítik meg és finanszírozzák a kultúrát⁸⁵. A Bizottság ezt **frissíteni fogja annak érdekében, hogy tükrözze a kultúra következő uniós költségvetésben szereplő finanszírozási lehetőségeit.**

A következő többéves pénzügyi keretben a Bizottság javasolta a kultúra támogatását a vonatkozó uniós eszközök, többek között az Európai Versenyképességi Alap, a Horizont Európa, a nemzeti és regionális partnerségi tervek és a Globális Európa eszköz keretében. Ennek támogatása érdekében a Bizottság **iránymutatásokat fog kidolgozni a kultúrába történő stratégiai beruházásokra vonatkozóan, összhangban a Kulturális iránytű fő irányvonalával.**

7.3. A magánfinanszírozás ösztönzése

A kulturális és kreatív ágazatok és iparágak finanszírozására szolgáló innovatív mechanizmusok feltárása elengedhetetlen ezen ágazatok hosszú távú fenntarthatóságának biztosításához. **A köz- és a magánszektor közötti együttműködés** a kultúra finanszírozási forrásainak bővítése érdekében **határozottan ösztönzött**, például a vissza nem térítendő támogatások **piaci eszközökkel való kiegészítése, új finanszírozási megközelítések – többek között filantrópia, valamint a köz- és magánszféra közötti partnerségek – beépítése révén,** az ágazatok sajátos igényeihez igazodva.

A Bizottság az Európai Beruházási Alappal (EBA) együtt innovatív pénzügyi eszközöket dolgozott ki a hagyományos vissza nem térítendő támogatások alternatívájaként. Ezek célja, hogy a média, valamint más kulturális és kreatív ágazatok javára fellendítsék a pénzügyi piacokat mind a tőke, mind a hitelezés terén. A kulturális ágazatok sokszínűségének és versenyképességének további erősítése érdekében, valamint az InvestEU-garanciák, a

⁸⁴ Ilyen például az Erasmus+, a Horizont Európa, a Digitális Európa, az InvestEU, a CERV és az NDICI.

⁸⁵ [CulturEU finanszírozási útmutató – Kultúra és kreativitás.](#)

kulturális és kreatív ágazatok garanciaeszköze⁸⁶ és a MediaInvest tőkeberuházási eszköz⁸⁷ révén a média területén elért jó eredményekre építve a Bizottság új **pénzügyi eszközöket** fog feltárni **a magántőke mozgósítása, valamint a kulturális és kreatív ágazatokba** – köztük az induló innovatív vállalkozásokba és a vállalkozásokba – **történő beruházások megkönnyítése** érdekében, hogy növelje ezek alkotási és innovációs kapacitását.

8. Következtetések és további lépések

A „Kulturális iránytű Európa számára” ambiciózus és megerősített uniós kulturális szakpolitikai keretet határoz meg. A program előrettekintő intézkedéseit a végrehajtását szolgáló három átfogó szakpolitikai eszköz támogatja: időszakos jelentés a kultúra helyzetéről az Unióban, strukturált uniós párbeszéd a kultúráról és egy uniós kulturális adatközpont.

A Kulturális iránytű stratégiai orientációjának előmozdításához megerősített politikai elkötelezettségre és a kultúrába való beruházásra van szükség. Ezt a szellemet követi az „Európa a kultúráért – A kultúra Európáért” című együttes nyilatkozat tervezetére irányuló mai javaslat. A Bizottság felkéri az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy vizsgálják meg a tervezetet annak érdekében, hogy közös megállapodáson alapuló szöveg jöjjön létre, és a közös szándék jeleként együtt írják alá a nyilatkozatot.

A Bizottság más közintézményekkel, kulturális érdekelt felekkel, civil társadalmi szereplőkkel, érintett szervezetekkel és minden más érintett féllel is együtt fog működni annak érdekében, hogy aktívan részt vegyen a „Kulturális iránytű Európa számára” ambiciózus törekvéseinek elérésében.

⁸⁶ [A kulturális és kreatív ágazatok garanciaeszköze](#), amelyet eredetileg 2020-ig a Kreatív Európa finanszírozott, majd 2021-től az InvestEU, és amelyet a Bizottság és az Európai Beruházási Alap közötti hatékony együttműködés révén hajtanak végre.

⁸⁷ [MediaInvest – Az európai audiovizuális ágazat beruházásainak fellendítése | Európa digitális jövőjének megtervezése](#).

1. MELLÉKLET: A „KULTURÁLIS IRÁNYTÚ EURÓPA SZÁMÁRA” KIEMELT INTÉZKEDÉSEI

Az alábbi lista felvázolja azokat a lépéseket, amelyeket a Bizottság a „Kulturális iránytű Európa számára” végrehajtása érdekében fog tenni.

Szám	Intézkedés	Ütemezés
JÖVŐKÉP: Európa a kultúraért – A kultúra Európáért		
1.	Javaslatétel az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa és az Európai Bizottság „Európa a kultúraért – A kultúra Európáért” című együttes nyilatkozatára.	2025 negyedik negyedéve
2.	Jelentés a kultúra helyzetéről az Unióban, és strukturált uniós párbeszéd szervezése az érdekelt felekkel.	2027 harmadik negyedéve (jelentés) 2026 harmadik negyedéve (párbeszéd)
3.	Az Európai Bizottság által kezelt uniós kulturális adatközpont létrehozása.	2027 harmadik negyedévétől
1. Kulcsfontosságú irányvonal: ÉRTÉKEK ÉS JOGOK		
4.	Javaslatétel egy új uniós előadóművészeti díjra.	2027 második negyedéve
5.	Jelentés készítése a tagállamok támogatására a fogyatékosággal élő személyek kultúrában való részvételének és támogatásának növelésében.	2028 első negyedéve
6.	A fiatalok számára nemzeti szinten kiadott kulturális és a kulturális örökséggel kapcsolatos bérletek kölcsönös elismerésére szolgáló önkéntes keret létrehozása, a DiscoverEU kulturális útvonal népszerűsítése a fiatalok körében, és a kulturális kínálat növelése a már létező uniós ifjúsági kedvezménykártyán belül (az Erasmus+ keretében finanszírozva).	2027 negyedik negyedéve (bérletek) 2026 második negyedéve (DiscoverEU) 2026 második negyedéve (ifjúsági kártya)
2. Kulcsfontosságú irányvonal: MŰVÉSZEK ÉS EMBEREK		
7.	Javaslatétel a szociális partnerekkel és az érdekelt felekkel konzultálva egy uniós művészeti chartára.	2027 második negyedéve
8.	Az ifjúsági kulturális nagykövetek hálózatának létrehozása a kultúrpolitikai kérdések megvitatására.	2026-tól kezdődően
9.	A kultúrára, az egészségre és a jólétre vonatkozó európai uniós iránymutatások bemutatása.	2028
3. Kulcsfontosságú irányvonal: VERSENYKÉPESSÉG, REZILIENCIA, KOHÉZIÓ		
10.	MI-stratégia kidolgozása a kulturális és kreatív ágazatok számára.	2027 első negyedéve
11.	A kulturális örökséggel kapcsolatos közös európai adattér kifejlesztése az adattérre vonatkozó, 2025–2030-as időszakra szóló, közlő bevezetési stratégia keretében.	2025 negyedik negyedévétől
12.	Az Európai Örökség cím és az Európa Kulturális Fővárosai program megerősítése a 2033 utáni időszakban.	2026 második negyedéve

Szám	Intézkedés	Ütemezés
13.	Közlemény és tanácsi ajánlásra irányuló javaslat elfogadása az új európai Bauhaus jövőjéről, amely a kreativitás és az innováció érdekében kiaknázza a művészetek és a kultúra átalakító erejét.	2025 negyedik negyedéve
14.	Új európai kutatási és innovációs partnerség indítása a reziliens kulturális örökséggel kapcsolatban.	2026 második negyedéve
4. Kulcsfontosságú irányvonal: NEMZETKÖZI		
15.	A nemzetközi kulturális kapcsolatokra vonatkozó európai uniós stratégia aktualizálása a főképviselővel/alelnökkel együtt.	2027 negyedik negyedéve
16.	A Team Europe megközelítés kihasználása a kultúrával és a kulturális örökséggel kapcsolatos uniós és tagállami erőforrások összevonásának ösztönzése érdekében, a főképviselővel/alelnökkel együtt.	folyamatban
17.	Az EU4Culture program új szakaszának elindítása a keleti szomszédságban.	2025 negyedik negyedéve
18.	Az euro-mediterrán kezdeményezés elindítása a kultúrára, a sportra és a turizmusra vonatkozóan a földközi-tengeri paktum keretében.	2026 első negyedéve
BERUHÁZÁSOK		
19.	A kultúra uniós finanszírozásához való hozzáférés egyszerűsítése és a CulturEU finanszírozási útmutató frissítése.	folyamatban (CE) 2028 negyedik negyedéve (CultureEU)
20.	Az érintett pénzügyi intézményekkel együttműködve a kultúrába történő stratégiai beruházásokra vonatkozó uniós iránymutatások kidolgozása és innovatív beruházási eszközök felfedezése a magántőke, többek között a filantrópia, bevonása érdekében.	2028 negyedik negyedéve